

GÖMÖR-KISHONT

VÁRMEGYEI KÖZLÖNY.

Társadalmi és megyei érdekeket képviselő hetilap. — A Gömörvármegyei községi- és körjegyző-egylet hivatalos lapja.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Tompa Mihály-utca 10. sz.

Ide intézendő a lap szellemi részét érdeklő minden közlemény és levelezés; továbbá előfizetések, hirdetés, nyilttér és egyéb felszólalás.

Telefon-szám: 52.

Telefon-szám: 52.

Felelős szerkesztő:

KOMÁROMY ISTVÁN.

Kiadó laptulajdonos:

ID. RÁBELY MIKLÓS.

Az előfizetés díja:

Egész évre . . . 10 korona. Fél évre . . . 5 korona.
Várm. körjegyzőknek és tanítóknak egy évre 6 korona.
Egyes szám ára 20 fillér.

A hirdetés díja:

Egy háromhasábos petsor térfogata . . . 12 fillér.
Nyilttér sora 40 fillér.

A szerkesztőség kéziratot nem ad vissza, bélyegtelen levelet nem fogad el. — Vidéki levelezőink kéretnek, hogy közleményeiket péntek délig megküldeni sziveskedjenek.

A kiadóhivatal hirdetést és nyilttéri közleményt csak szombat délelőtti 10 óráig fogad el.

A munkásbiztosítás reformja.

Egyre több helyről, egyre erősebben nyilatkozik meg az óhaj a munkásbiztosítási törvény reformja után. Az építőiparos szövetség kezdte az erőteljesebb akcióit, de most már a munkaadó szervezetek majdnem valamennyien sorompóba lépnek a reform érdekében. Különösen a kisebb iparosok szervezetei, az ipartestületek azok, amelyek ma már mind erősebben hangoztatják az óhajást, hogy a munkásbiztosítási törvényt haladéktalanul revízió alá kell venni. Szám-talan idea merül fel, amelyet a reform keretében szeretnének megvalósítani, de nem sokan mernek és tudnak rámutatni a bajok igazi forrására, gyökerére.

Nincs kétség az iránt, hogy a törvényben vannak hibák és vannak hézagok, melyeket legalább novelláris uton ki kell javítani, illetőleg kitölteni. A nagyobb hiba azonban a törvény végrehajtásában rejlik. Ismeretes dolog, hogy a legjobb törvényt is tönkre lehet tenni a rossz végrehajtással, viszont a rossz törvényt is türethetővé teheti az okos körültekintő végrehajtás. A munkásbiztosítási törvényt a végrehajtása tette immár majdnem elviselhetetlenné.

A törvény készítését nemes intenció és igazi szociális érzés hevitette. Ezt világosan látni magából a törvényből. A törvény végrehajtásában azonban erősen közrejátszott a politika, ami aztán igen sok bajnak lett a forrása. A munkásbiztosítási törvényt villámháritónak akarják használni a szociáldemokrácia vihara ellen, s ez minden bajnak a kiindulása.

A törvény a munkásbiztosítás ügyeinek intézését a munkaadókra és munkásokra bizta paritásos alapon.

Sok helyen a választásoknál a leg-hallatlanabb visszaélésekkel a szociáldemokraták ragadják kezükbe a munkásság nevében az intézmény vezetését.

A vidéki pénztárak autonómiája majdnem teljesen megszűnt. Ami van, az csak papiroson van. Ha valamelyik pénztár autonom hatáskörében másként határozna, mint ahogyan a központ: az országos pénztár akarja, akkor egyszerűen nem hagyják jóvá a határozatot, illetve semmi más intézkedését sem veszik tudomásul addig, míg csak az ő kívánságuk szerint nem hoznak határozatot.

S ez ellen nagyon erőtlen a védekezés. A legfőbb felügyeleti hatóság: az állami munkásbiztosító hivatal szervezve van ugyan, sőt a törvény szerint bírói hatáskörrel van felruházva, tehát a leg-szebb és legfüggetlenebb intézmény volna, ha a politika ezt is fel nem használná a maga céljaira. Az állami hivatalnak ma, az intézmény fennállásának hatodik évében nincs elnöke. Nem azért, mintha nem volna rá alkalmas egyén, hanem azért, hogy így a miniszterium kezében tartsa azt a befolyást, amelyet a törvény a hivatalnak biztosított bírói függetlenséggel elűtött a kezéből.

Ezért nem lép fel kellő erélylyel az állami munkásbiztosító hivatal, de azért nincs is kellő tekintélye az országos pénztár demokratái előtt. Tudják jól, hogy akármit csinálnak is, az állami hivatal nem járhat el ellenük, mert védi őket a legmagasabb politika. A közvéleménynek nemesak a törvény reformját kellene elsősorban követelnie, hanem a meglevő törvény lelkiismeretes és politikától mentes végrehajtását és mindenekelőtt az állami munkásbiztosítási hivatal teljes kiépítését. Feltétlenül bizonyos, hogy a mai panaszok és visszaélések tízedrésnyire zsugorodnának, ha az állami munkásbiztosítási hivatalnak elnöke volna, szervezete kiépülne. Mert az a baj, hogy ilyen körülmények között nem végezheti dolgát igazi erélylyel és határozottsággal.

Spenczius.

Közöljük munkatársunk figyelemre-méltó és a folyó hó 8-iki közgyűlés s a kormányváltás alkalmá folytán aktuális sorait, melyek nagy általánosságban foglalkoznak az utolsó decennium egyik kiváló alkotásával: a munkásbiztosítás intézményével.

Erre vonatkozólag más oldalról a következő, szintén figyelemre-méltó megjegyzéseket kaptuk:

Az, amit ír, tényleg hü képe a nagyvárosi helyzetnek és viszonyoknak, nálunk — hála Istennek és a vezetőség tapintatos, helyes irányu működésének — másképp fest a dolog, mert itt a választások teljesen szabályszerűen folytak le, s a bizalom minden tekintetben megfelelő gyakorlati tudásu és az intézmény humánus célja iránt kellő érzékkel bíró férfiakat állított az igazgatóságba és felügyelő bizottságba.

Tény, hogy elegendő volna, ha a kereskedelmi minisztériummal együtt csak két felsőbb forum bírálná el az autonómia működését, mert már az autonom szerveknél olyan férfiakat kell az igazgatósági elnöki és ügyvezető-igazgatói székekbe ültetni, kik hivatásuk magaslátán állnak, tisztán látók, törvénytudók s az ügykezelés szertefutó szálait ismerik. Ez nálunk megvan. De szükséges ehhez a megfelelő becsületes törekvésű, pontos és lelkiismeretes tisztikar is.

Mert higgye el mindenki, aki ez intézmény iránt érdeklődik, hogy amilyen szép reményeket fűzött a törvénykészítő a munkásbiztosítás korszakalkotó intézményéhez, ép olyan sok csalódás éri a végrehajtás folyamán. Alig van az utolsó decenniumban a véderőre és adókra hozott áldozatok mellett ellenszenvesebb valami mint a munkásbiztosító. S gyűlöltté teszik leginkább azok, kiknek legnagyobb szeretettel kellene dédelgetniök az intézményt, mert ők és családjuk látják legnagyobb hasznát: a munkások és nagyrészt a munkaadók. Szidják, ócsá-

FEGYVERGYÁRI KERÉKPÁROK

a létező legjobb kerékpárok; bizonyítja az, hogy az Osztrák-Magyar hadsereg is csupán ezen kerékpárokat használja.

Kapható kizárólag **Valaszky Rezső**, órás- és ékszerésznél RIMASZOMBATBAN.

RÉGI KERÉKPÁROK BECSERÉLTETNEK!

RÉGI KERÉKPÁROK BECSERÉLTETNEK!

rolják pedig azért, mert a járulékot kell fizetni, felét a munkaadónak, felét az alkalmazottnak. A törvény biztosított a tagnak orvost, gyógyszerert, fürdőt, ásványvizet, szemüveget stb. stb. Keresetképtelen betegnek 20 hétig táppénzt, gyógyászati segédeszközöket, szülészeti támogatást, kórházi ápolást, egyszóval annyit, amennyiről ezelőtt 10—15 esztendővel álmodni sem mert volna senki. A nagyszámu beteg tagoknak és családtagoknak igen-igen sokszor jól esik, hogy a nemes intézmény által nyújtott előnyöket igénybevehetik a csekély járulék ellenében. Az ilyenek — kivált a józan gondolkodók — nem is mulasztják el azt, hogy elismerő hangon megemlékezzenek alkalmissal a pénztár áldásos működéséről; azok azonban, kik egészségesek, szidalom és ócsárlás kíséretében szólnak az intézményről, mint valamely zsebfosztogató alkotásról, s nem gondolják meg, hogy jöhet még idő, mikor az összes nyújtható előnyökre rá lesznek utalva!!

A törvény végrehajtása azért is nehézkes, mert a járulékokat nem fizetik be, a bejelentéseket elmulasztják, sokan eltagadják a valódi fizetést, hogy csak kisebb járulék fizetésével rövidítsék meg a pénztárt s maguknak megtakarítsanak valamit. Mikor aztán a kisebb bérosztályba bejelentett beteg munkás táppénzét kevesli, akkor kistül a gazda turpissága és kemény büntetést rónak reá.

Egy újabb helyes intézkedés vált szükségessé legutóbb azért, mert akadtak munkaadók, — többek közt nálunk is — kik levonták a munkás fizetéséből a betegsegélyző járulékot és sem ezt, sem az általa fizetendő részt nem szolgáltatotta be a pénztárnak, hanem egyszerűen felhasználta. Ezt most sikkasztásnak minősítették és fogházbüntetéssel is sújtja a bíróság.

Szinte érthetetlen, hogy pl. ilyen kisebb pénztár — mint a rimaszombati — 30—40000 korona járulékhátralékot mutat ki. Ha a hátralékok közadók módjára

lenne behajtvva s a közigazgatás megfelelően támogatná az intézményt, bizonyára nem emelkednék ilyen magas összegre a kinnlevőség.

Ha a törvény revíziója által kiépítenék a viszonyainknak megfelelően a munkásbiztosítás intézménye, hozzá lehetne látni az *aggkori és rokkant munkásbiztosításnak* a keretbe való beillesztéséhez. Mert ezt a mai korszellem követeli. De ez csak utópiának tekinthető addig, míg a törvény által előirt határokon belül a ma fennálló intézmény sem töltheti be feladatát kellően.

At kell mennie a munkásosztály, az ipari és kereskedelmi alkalmazottak s a munkaadók vérébe ennek a végeredményében áldásos intézménynek. Jóindulattal és kellő érzékkel, személyi tekintetek figyelmen kívül hagyásával és torzsaladás nélkül kell foglalkoznia minden érdekeltnek az intézménnyel, azt lehetőség szerint támogatni, s akkor a szociális törekvések ezen nemes czélú alkotása méltó helyét fogja elfoglalni hazánkban!

Városi közgyűlés.

Rimaszombat város képviselőtestülete folyó hó 24-én délután dr. Kovács László polgármester elnöklésével népes közgyűlést tartott, melyen a képviselőkön kívül jelen voltak: dr. Baksay Dezső, Bodor István, Benyo László, Csapó János, Fábry Zoltán, Grosinger Miksa, id. Gyürky Pál, Jaczkó Pál, dr. Kármán Aladár, Kosiner Vilmos, Koreny Pál, Lévy István, Lövy Henrik, dr. Molnár József, dr. Ráróssy Gyula, Rónay Gyula, id. Rábely Miklós, Samarjay János, Süteő István, Soós Ferencz, Stolcz Zsigmond, Soós Gyula, Szabó József K., Szabó József m., Széman Endre, dr. Törköly József, Törköly József, Varga Lajos, dr. Weinberger Rezső, dr. Zehery István és Zachar Gusztáv.

A közgyűlés első tárgya báró Hazai Samu honvédelmi miniszter leirata volt, melyben hivatkozással a polgármester múlt évi augusztus havi beadványára, megkeresi a várost, hogy elvi határozatot hozzon arra nézve, vajjon hajlandó e egy tarackos ezred kielégítő elhelyezéséhez szükséges I. oszt. laktanyát építeni és a kiképzési segédeszközöket 25 évre a törvény-

szerű térítések ellenében a honvédség részére biztosítani? — A közgyűlés egyhangulag elfogadta a tanács igenlő javaslatát, kijelentette készségét az építkezésre s a honvédelmi miniszternek jóindulatu elhatározásáért köszönetét fejezi ki külön feliratban a város közönsége.

A gyámpénztári 1912. évi számadásokról szóló polgármesteri véleményes jelentés tudomásul vétetett s a számadások a törvényhatósághoz terjesztetnek fel jóváhagyás végett. A fedezet: 145760 kor. 50 fill., a kiskorúak és gondnokoltak követelése 132311 kor. 91 fillér, a tartalékalap 13448 kor. 56 fillér, melyből 900 korona az itteni illetőségű 7 éven felüli elhagyott gyermekek gondozására fordítandó.

A 7 éven felüli elhagyott gyermekek segély alapjának múlt évi számadása tudomásul vétetett.

Az állami elemi leányiskola 1913—14. évi költségeloirányzata 7326 kor. 96 fillér fedezeti és szükségleti összeggel jóváhagyatott.

A városi csatornamű hálózatra vonatkozólag Zarka Elemér műszaki tanácsos értesítette a várost, hogy tudomásul veszi a közgyűlés előbbi határozatát, mely szerint a megfelelő tömitési munkálatok befejezéseig a hálózat átvételét felfüggesztik. A kísérletek kedvező eredményt mutattak s így a hibás szakaszokon a „cementlével“ való belső tömités fogaatba vehető. Néhány heti időtartam alatt a munkálatok befejezhetőek lesznek s ezeket ő személyesen fogja ellenőrizni. — A vállalkozó czég viszont a július 1-ig kitűzött terminust kifogásolja s tiltakozik az egyoldalú határidő tüzés ellen. — A tanács javaslata alapján elhatározta a közgyűlés, hogy a czég tiltakozását figyelembe nem veszi, mert a csatornahálózat átadásának határideje kétoldalu, közös megegyezéssel létesített szerződésben van kikötve s ennek a vállalkozó czég nem felelt meg. Fentartja az átadásra már kitűzött július 1-ét. — Dr. Törköly József felszólalására megállapítást nyert, hogy a vállalkozó czég halasztást nem kért, nem is kapott s hogy a műszaki tanácsos helyeselte a képviselőtestület határozatát, hogy t. i. a csatornát részlegesen üzembe venni a város nem volt hajlandó.

A 2500,000 koronás beruházási kölcsön f. évi szeptember havi törlesztési részletére szükséges 60000 koronát függő kölcsön útján fedezik a koronajáradékpapírok lombardirozása által s a vízdíjakból és a villamos üzem jövedelméből a kölcsön visszatérítendő lesz. Süteő István azt ajánlja, hogy a vízdíj 1913. január 1-től szedessék s a szabályrendelet elintézése a miniszteriumnál sürgetessék meg.

A gyámpénztár, házi pénztár és adóhivatal megvizsgálásáról szóló jegyzőkönyvek és jelen-

TÁRCZA.

Egy szál virág Benkó Jánosnak.

Messze vidékről jött felénk a hír
Szellőragadta illatár között
Bokrétádból mit negyedszázados
Munkásságodért az érdem kötött:
Messze vidékről jött felénk a hír
Óreg tanítóm, hogy ünnepelnek.
Kinek ünnep az, ha nem nekünk, kik
Gyermeki valánk munkás szívednek.

Ott az öreg vár alatti kertben,
Hol gyermekségem rózsakertje nyílt,
Te nyesegetéd hű kertész gyanánt
Ifjúságunk fattyúágait.
Bizvást várhatád, egy életen át
Folytatott munkád mit teremt körül:
Egy nagy nemzedék övez lásd ime,
Egy nemzedék, mely ma veled örül.

Mint egy nagy család Nesztorára fel
Csak szeretve néz minden gyermeke:
Tanítványaid úgy néznek reád
S nincs ki ellened mással érzene,
Eljöttek hozzád szóval és szótlán
Valami szépet mindenik hozott
S talán nem egy szív, öntudatlanul,
Hogy áldjon Isten, hön imádkozott.

— Ősz napszámosa Te a nemzetnek!
Földi javakat bár nem szerezed,
Tömérdek kincset gyűjtött fel szíved
Oly kincset, ami míg élsz veled él;

Jól megérdemelt munkád jutalmát
Mit balsors töled el nem ragadhat,
Mi minden időn, mint gyöngy drága lesz,
E drága kincsnek neve: öntudat.

Oh, mert szóljon a sok zord évtized,
A tanítónak mi volt a sorsa?
Üres fény, ami csillogott, de hajh
A valót sötét vakéjbe vonta . . .
Te is átvitvad társaid között
A nélkülözés ellen vitt csatát . . .
A hon titeket bár nem szeretett,
Tanítottátok: szeresd a hazát!

Ám elmúlt a múlt; hagyjuk a panaszt.
Bokrétát tettek asztalodra ma,
Melynél családod lakozott legyen,
Mely legyen mindég béke asztala.
— Hozzám messziről jutott el a hír
Egy szál virágot így küldök neked,
Óreg tanítóm, fogadd szívesen,
E virág neve: égő szeretet.

Telek A. Sándor.

Szathmárynérol.

Azok között az élvezetek között, a melyekben Budapesten közel egy félszázad óta részem volt, minden tétovázás nélkül bevallhatom, hogy első helyen állottak a színházak előadásai.

Már gyermekkoromban sokat hallottam emlegetni, hogy a maga nemében egyetlen és utól nem érhető *Egressy* Gábor féltestvére volt Csapó József rimaszombati könyvkötőnek; és hogy az

a *Farkas* Lujza, a kit tizenhat esztendő korában Szathmáry Dániel színész, később pedig Latkóczy Nándor vett feleségül, hasonlóképen a mi városunk területén pillantotta meg először az eget.

Mindig bánom, hogy ezt a maga nemében nagy művésznőt soha, semmi körülmények közt se látogattam meg; bízomára azért, hogy a rideg tapasztalás valahogyan le ne rombolja lelkemben azt a rendkívüli tiszteletet, — hogy ne mondjam — rajongást, a melylyel alakításait mindig figyelemmel kísértem, ha a felgördülő függöny mögött játékát megpillantottam.

Hogy ez a nagyszony universalis tehetségű színésznő volt, az is mutatja, hogy kollégái előtt maga is bevallotta, miszerint ő még a „Kutya Pistá“-t is eljártssa, ha direktora ennek szükségét érzi, — és hogy a fiatal kor iránt táplált érzelmeit el nem vesztette, akkor tünt ki leginkább, ha vidékre rándult, a hol rendszerint meggyült vele az igazgatók baja, mert folyton szende és szerelmes hölgyeket szeretett volna játszani, a mihez hatvan éves korában már se arckifejezése, se hangja, se termete nem volt; mert a toilette bőditő ereje az ő korában bármilyen kaczkias volt is, nem elegendő arra, hogy a művészetet kereső nagyközönséget magával ragadja.

Magánéletében talán az volt a leghatásosabb momentum, hogy mikor 1848 ban a márcziusi forradalom kitört, ő vitte a tömeg előtt a nemzeti zászlót; a városháza ablakából verset szavalt, s ott volt a muzeum kertjében, mikor

tések tudomásul vették és kiskoru Seres József illetősége megtagadtatott.

A fakartell.

A „Magyar Asztalosmesterek Lapja“ néhány hónappal ezelőtt mozgalmat indított a fakartell ellen; rámutatott azokra a megmérhetetlen veszedelmekre, miket a kartell rejt a fátfeldolgozó, fogyasztó faiparosokkal szemben s azokra a kápi kizsákmányoló spekulációkra, melyek miatt a kisipari vállalkozók szinte lehetetlenné vannak téve. A dologhoz nem kell bővebb magyarázat. A tőke egész testével ráfeküdt az erdő-iparra s milliókat harácsol össze a nyomoruságos kisiparosokon s a fogyasztó közönségen megokolatlan kiuzsorázó áremelésével; mert félrevezető ráfogás az, hogy a rövid pár év alatti százszázalékos áremelkedést a kereslet emelkedése vagy más gazdasági viszonyok kényszerhatása okozta. A baj ott gyökerezik, hogy a m. kir. földmiv. minisztérium az állam tulajdonát képező erdőket a fakartellnek adja bérbe vagy kitermelésre s az iparra oly bénítólag ható kartelluzsorát semmi se egyensúlyozza vagy csak nem is enyhíti az azáltal okozott bajt.

A budapesti asztalosmesterek ipartestülete a veszedelmet egész nagyságában felismerte s dicséretes buzgalommal ment bele a küzdelembe a „Magyar Asztalosmesterek Lapja“ nak hasábjain a kartell ellen. A mozgalomhoz való csatlakozásra felhívták az ország összes kartársait; a győri ipartestület pedig körlevélben szólította föl az összes ipartestületeket a csatlakozásra s már harmincz ipartestület csatlakozott is. A terv az: „ha a csatlakozó nyilatkozatok száma olyan lesz, amely elfogadhatóvá teszi egy országos kongresszus megtartását“, akkor *augustus hó 19-én a fakartell-ügyben országos értekezlet tartatik Budapesten*, amely értekezleten a csatlakozó testületek kiküldöttekkel képviseltetik magukat. Az országos értekezletről a kormányhoz monstre deputáció menne, amely a faiparosok részére védelmet kérne a fakartell ellen.

Az ügy oly komoly és oly égető szükség van a védelemre, hogy a faiparosok saját jól felfogott érdekükben kell, hogy teljes erejükkel menjenek az önvédelmi harcba és támogassák a kongresszust erkölcsi erejében, hogy annál érvényesebb legyen tiltakozó szava!

Sajnos azonban, az ügy nálunk nem onnan indult ki, ahonnét kellene. Fentebb írom, hogy a győri ipartestület ez ügyben ártirt az ország összes ipartestületeihez, tehát a rimaszombati általános ipartestületnek is meg kellett kapni az átiratot, azonban az értekezlet összehívása még a mai napig sem történt meg. Nem vádoló senkit, de elvárom az asztalosok és a többi

faiparosok érdekében, hogy az ipartestület vezetősége mielőbb összehív egy értekezletet s minden kommentár nélkül csatlakozik a mozgalomhoz.

Itt szólok a megyebeli más ipartestület kebelébe tartozó faiparos társaimhoz is, hogy utasítsák testületük vezetőségét és csatlakozzanak mindannyian, hogy szavunk sulyánál és igazánál fogva javunkra billenjen az igazság mérlege! *Telek A. Sándor.*

Lássuk: hol az igazság?! *)

New-York, 1913. jun. 12.

Tek. Szerkesztőség!

Ezelőtt 5—6 évvel elsőizbeni Amerikában való tartózkodásom alatt több ízben értesültem, hogy Rimaszombatot a Balogvölgy egy részének felölelésével Ratkóval vasutal kötik össze. Es a midőn 4 éve odahaza voltam, ezen régóta óhajtott vasutvonalhoz az utirány mérnöki leg ki is lett jelölve és karózva, az érdekelt Balogvölgyiek és Ratkóvidékiek nagy öröme. Most négy év után nagy megdöbbenéssel olvastam a „Gömör-Kishont“ból, hogy a jövő, illetve ez év tavaszán hozzá fognak a Tornalja-Ratkói vasutvonal kiépítéséhez.

Ezen hír olvasása után irtam a „Gömör-Kishont“ tek. Szerkesztőségének s kértem, lenne szives felvilágosítani, hogy mi van a Rimaszombat—Ratkói vasutvonal tervbe vett építésével?

Ezen kérelmemre lettem azon szerkesztői üzenettel értesítve, melyre „Egy ratkóvidéki“ honfitárs, ezen czim alatt ír a t. szerkesztőségnek: „Álljunk meg egy szóra!“ s levelében mély sajnálkozás és elkeseredés lesújtó érzetét hangoztatja egy nagy vidék nemzetgazdasági érdekének ugyszólván kinullázásáról és jogosan jajdul fel az a Ratkó vidéki honfitárs, mert: bár a Balogvölgyieket mélyen sujtja ez a rég óhajtott vasutvonal más felé való terelése, de mennyivel inkább sujtja Ratkó vidékét, melynek lakossága a megye székhelyére több órákon át télben, fagyban, sáron, vizen, két tengelyen döcögve nagy költséggel juthatnak el; vagy ezután a tervezett Tornalja—ratkói vasuton szintén nagy költséggel, óriási kerülővel, Tornalja, Bánréve, Feled érintése, három ízben roppant fáradságos átszállással juthatnak a megye székhelyére, míg a Rimaszombat—ratkói vonalon csekély költséggel, átszállás nélkül érhetnék azt el.

*) A ratkói vasut ügyét nemcsak mi kísérjük élénk érdeklődéssel s várjuk annak városunk és vidéke részére történő kedvező megoldását, de a tengerentúl is vannak, kik figyelik a vasut ügyében mutatkozó mozzanásokat. Most vettük és közöljük e sorokat. Szerk.

ur, — maga vitte 1848-ban Pesten a nemzeti színű zászlót?

— Hogy vittem e? — válaszolt a Szathmáryné — vittem bizony fenséges ur; de fogadom Istenem, hogy még viszem is!

A főherceg majd leszédült a karos székről, fogta a tollat és valamit jegyzett a papirosra, a nagy művész pedig úgy, ahogy a terembe lépett, szépen ki is sonfordált onnan . . .

Az ötvenes évek elején, hogy anyagi sulyos helyzetén javítson, nőül ment *Latkóczy* Nándorhoz, de ez a házassági viszony nem volt boldog; innen volt, hogy az első férje nevét is megtartotta halála napjáig.

Mikor a hetvenes években egy alkalommal színésztársa *Réthy* Miska nagy betegen a kórházba került, nem engedte meg, hogy asszony népség járuljon a beteg ágyához; egy leánykája volt, annak is „apai átok alatt“ tiltotta meg, hogy szinpadra lépjen, mert a színésznők sok borsot törnek az ő orra alá, a mivel ugyan ő se maradt nekik adós. No hanem az más.

A sulyos beteget egyszer özv. Szathmáryné meg akarta barátnejával látogatni, a mi ellen *Réthy* Miska hatályosan tiltakozott.

— Mondja meg nekik — szólott a halálra vált színész az ápolójához — nem vagyok idehaza.

— Ugyan kérem, — válaszolt az ápoló — kórházban ilyet mondani se nem lehet, se nem szabad. Hanem tudja mit, mondja meg az ur neki maga, hogy már meghalt.

De mily óriási nemtörődömség ez Rimaszombatot előljáróinak is, a kik összetett kézzel nézik a város kereskedelme és forgalma elvezetését. Nem szabad ezt türniök, meg kell ragadni az alkalmat kellő időben, míg nem késő, nehogy bünös mulasztásuknak tudatára csak akkor ébredjenek, amikor már segíteni nem lehet, csak úgy, mint a Rimabánya—kokovai vasutvonalnál történt, a mi soha meg nem bocsátható bün Rimaszombatot részéről.

De hát hol is van Rimaszombatból az a régi akarat és erély? a mellyel annak idején ki tudta vinni, hogy a megye székhelye ott legyen, hogy a kir. törvényszék és fogház ott építtessék fel, mind annak daczára, hogy a megye egyrésze csak azon lovagolt, hogy Rimaszombatot nem a megye központja, tehát székhely nem lehet. Amire egy uri ember azt felelte, hogy a megye központja az ujbársi templom mellett van, tehát ha a központhoz ragaszkodnak ott legyen a megye székhelye, a mely élcezen lett mondva, de talált is, mert a székhely végre — bár kemény harc után — mégis csak Rimaszombatot lett.

Az akkori lelkesedést és erélyt — ha már az most szegre volna akasztva — le kell venni és minden áron oda hatni, hogy a már tervbe vett Rimaszombatot—ratkói vasutvonal kiépíttessék. *Egy new-yorki.*

Olvasóinkhoz. Tisztelettel felkérjük lapunk mindazon olvasóit, kik még az előfizetést meg nem ujtották, avagy hátralékaikat ki nem egyenlítették, hogy úgy az előfizetést megújítani, mint a hátralékos előfizetést kiegyenlíteni sziveskedjenek.

a „GÖMÖR-KISHONT“ kiadóhivatala.

Figyelmeztetés az olvasóhoz!

A „GÖMÖR-KISHONT“ előfizetési díja 1913. évi január hó 1-től egy évre 10 kor., fél évre 5 kor.

Hirek és vegyesek.

Személyi hírek. *Kubinyi* Géza főispán és *Lukács* Géza alispán az elmúlt héten a vármegyét érdeklő ügyekben Budapesten időztek.

Medveczky Sándor kir. közjegyző mult héten négy heti tartózkodásra Marienbadba utazott.

Boczkó Dániel, a gömörmegyei nép- és iparbank igazgatósági elnöke e héten Buziás-fürdőbe utazik.

Az evangélikus püspök átutazóban. Julius hó 5-én szombaton d. u. 2 óra 3

Réthy erre behunyta a szemét és mikor a két vén asszony a beteg ágya mellett megjelent, elkezdtek agyonmagasztalni azok, akik életében annyit kellemetlenséget okoztak szegénynek.

Az öreg beteg csak hallgatta egy ideig; de mikor aztán maga is megsokalta, hát az arca fölől hajló *Szathmáry* nének azt mondta: Hrrr!

Lendvayné, a híres „Hivatal Annikó“ azonnal elájult; *Szathmáryné* a lépcsőházba futott s a vén akasztófára valót újra elkezdte szidni s az öreg *Réthy* nek alkalmat adott érezni és tapasztalni, hogy még mind a ketten élnek s a vén komikus csak az elhalálozás főpróbáját játszotta végig, még pedig kitűnő sikerrel.

Réthy különben kebelbarátja volt annak a rimaszombati *Vadász* nevű színésznek, a ki szülővárosába vonult vissza, mikor a Nemzeti színházról megvált és sokat emlegette a *Réthy* gyermekeit, a kik közül az egyiket „Csongor-nak“, a másikat „Tündérnek“ nevezett; meg lehet ez utóbbi az, a kit tanítónőnek neveltetett ki *Szigethi* József.

Szathmáryné 1893-ban halt meg Budapesten, hamvai tehát immár husz esztendő óta porladoznak a kerepesi temetőben.

Volt-e valamikor szülővárosában ez a nagy művész, arra e sorok írója nem emlékszik; de igen valószínű, hogy ott a szinpadon soha se mutatkozott.

Id. Farkasfalvy Imre.

Petőfi Sándor a „Talpra magyar!“ czimű költeményét elszavalta.

No de meg is adta ennek az árát; mert a fiát: *Károlyt*, a kit a világosi katasztrófa után cserepárnák sorozták be, a mi miatt bizony az ő zsebkendője nem egyszer lett az omló könyeitől nedves, mikor a jó fiu leveleiben a maga szenvedéseit élénk színekkel ecsetelte.

Egyszer *Udvarhelyi* Miklós, avagy *Réthy* Miska azt találta a zokogó színésznőnek mondani, hogy bizony kár elhagyni pusztulni a fiut, mikor ott van a budai várban *Albrecht* főherceg, mint „Magyarország katonai kormányzója“; irasson ahhoz valami instantiát és nyujtsa be személyesen neki.

Szathmáry nének se kellett sokat beszélni; egy szép napon azért magára öltötte a legszebb fekete selyem ruháját és a főhercegnél audienciára jelentkezett.

Hogy minő szertartásosan szokott az ilyesmi véghez menni, mindnyájan tudjuk, a kik valaha a királyi palotában kihallgatáson megfordultunk.

A királyi főherceg nem egyedül volt a szobájában mikor *Szathmáry* né fogadta, hanem a hadsegéde is végigmérte a nagy művésznőt, a kinek arrogáns tekintete egyáltalában nem volt bizodalom gerjesztő.

Mikor a főherceg a kérvényt átvette, a hadsegéde halkan valamit sugott a katonai kormányzó fülébe, a minek értelmét persze az sietett az urnó előtt világosabban kimagyarázni.

— Azt hallottam — úgy mond a fenséges

perczkor érkezik a Miskolc felől jövő személy vonattal a rimaszombati vasútállomásra *Geduly* Henrik, a tiszai kerület evangélikus püspöke Rimakokovára való átutaztában, hogy a következő napon, azaz július hó 6-án Rimakokován a tűzvész által rombadöntött és nagy áldozatok árán újonnan felépített evangélikus templom felszentelését eszközölje. Az állomáson a kishonti ág. ev. esperesség csetneki *Gyürky* Pál tőesperes és *Medveczky* Sándor egyházmegyei felügyelővel az élén, valamint a főesperes és *Bocsko* Dániellel az élén a rimaszombati evangélikus egyházközség küldöttsége fogják fogadni és onnan kocsiikon ünnepélyes menetben a városba bekisérni. Az evangélikus püspök *Geduly* Géza házában fog ebédelni és aznap délután 5 óra tájban indul tovább a küldöttséggel kocsiikon Rimakokova felé.

Eskütétel. Dr. *Kálniczky* Géza kir. táblai bíró folyó hó 16-án tette le az esküt a kassai kir. ítélőtábla tanácsa előtt s működését az egyik tanácsban mindjárt meg is kezdte.

Hivatalvizsgálat. *Péchy* Aurél, a kassai kir. ítélőtábla elnöke folyó hó 24-én este *Csajka* Dezső tanácsjegyző kíséretében városunkba érkezett s másnap, 25-én megkezdte a kir. törvényszék ügykezelésének alapos vizsgálatát. A táblai elnök a folyó hó 25-én megtartott bűnvádi főtárgyalásokon is jelen volt, az estéket pedig a bírói kar társaságában töltötte. A hivatalvizsgálat folyó hó 27-én ért véget s a táblai elnök folyó hó 28-án elutazott. A táblai elnök bizonyára teljesen meg volt elégedve a tapasztalt pontossággal és a törvényszék mintaszerű, példás vezetésével. — Itt említjük meg, hogy a táblai elnök a bírói karral együtt f. hó 27-én este *Kolbay* Sándor kir. törvényszéki elnök és családja szívesen látott vendége volt.

Szabadság. Dr. *Kármán* Aladár vármegyei közokmányügyi és munkásbiztosító pénztári főorvos július hó 1-től egy havi szabadságra utazik Balatonfüredre. — Dr. *Zehery* István kir. törvényszéki és fogházorvos július 3-ától augusztus hó 1-ig terjedő szabadságra utazik.

Bírói kinevezés. *Pongrácz* Dezső pozsonyi kir. törvényszéki bíró — ki az itteni törvényszéknél hosszabb ideig működött, s társas életünk kedvelt alakja volt — a pozsonyi kir. ítélőtáblához táblai bíróvá neveztetett ki.

Egyháztanácsi jegyző választás. Dr. *Sóldos* Béla m. tb. főjegyzőt a rimaszombati ref. egyháztanács egyhangulag jegyzőjévé választotta. Az új tanácsjegyző esküjét f. hó 22-én tette le a tanács ülésében.

Egyházmegyei közgyűlés. A kishonti ágost. ev. egyházmegye folyó évi közgyűlését Rimaszombaton július hó 21-én d. e. 9 órakor tartja az ev. egyházközség templomában.

Jegyzői helyettesítés. Tiszolc közönség jegyzőjét a rimaszombati járásbeli főszolgabíró fegyelmi uton állásától felfüggesztette. Helyére *Bodnár* Zoltán a rimabányai kör jeles jegyzője, lapunk kitűnő tollu belmunkatársa lett helyettesítve.

Eljegyzés. *Eisele* Gusztáv budapesti fiatal mérnök, özv. *Eisele* Gusztávné kiváló fia mult héten jegyezte el Rimaszombaton *Valovics* Ferencz bozítai hercegi uradalmi főintéző szereztetreméltó, bájos leányát: Irénkét.

Doktorrá avatás. A budapesti m. kir. tudományegyetemen f. hó 28-ikán avatták fel a jogtudomány doktorává *Jellinek* Józsefet, *Jellinek* Bertalan helybeli régi jó hírű fakereskedő derék fiát.

Hivatal átvétel. A helybeli erdőhivatal vezetője: *Pék* József főerdőtanácsos, ki Gömör-és Borsodvármegyékre terjedő hatáskörét kiváló tudással és buzgósággal látta el, Komáromvármegyébe helyeztetvén át, hivatalát ott július hó 1-én foglalja el. Utódja: *Köllő* Pál főerdőmérnök, ki a máramosmegyei nagyvisói erdőgondnokságtól néhány hónap előtt hivatott be a földmívelési miniszteriumba, folyó hó 24-én városunkba érkezett, s átvette az erdészeti hivatal vezetését.

Ajánlkozás. *Paal* Gyula rimaszombati állami elemi iskolai tanító, lapunk belmunkatársa, a kéthónapi szünidőre ajánlkozik vidéki uri család gyermekei mellé nevelőtanítónak. — Bővebb felvilágosítással szolgál a kiadóhivatal. A tanítási rendszerben egyes tanítót részünkről is melegen ajánljuk.

Kinevezés. A kassai kir. főügyész *Szabó* László nagyváradai fogházort az itteni kir. törvényszéki fogházhoz a nyugalomba vonult *Török* Imre helyébe fogházormesterré nevezte ki.

A megyei muzeum vendégei. Lapunk mult heti számában megemlékeztünk röviden arról, hogy a gömörmegyei muzeumot br. *Szalay* Imre és *Hüttl* Dezső személyében mely előkelő vendégek látogatták meg, de helyszüke miatt a látogatás céljáról és eredményéről nem számolhattunk be. A látogatásnak a gömörmegyei muzeum jövőjének szempontjából igen nagy jelentősége van. Br. *Szalay* Imre, a nemzeti muzeum igazgatója, mint a Muzeumok és Könyvtárak országos főfelügyelője nemcsak a muzeum jelenlegi elhelyezéséről akart tudomást szerezni, hanem főleg azért tartózkodott városunkban, hogy a muzeum teljes kiépítése tekintetében személyes tárgyalásokat folytasson a gömörmegyei muzeum elnökségével. A muzeumnak ez időszert csak egy része nyílt meg a közönségnek, t. i. a gyűjteményeket magában foglaló jobbszárny. A tervbe vett nyilvános közkönyvtár és olvasóterem megnyitására még nem került a sor, mert az anyagi segédforrások kiapadása miatt a közkönyvtár céljait szolgáló jobbszárny sem átalakítható, sem felszerelhető nem volt. A mellett az épület külsején és lépcsőházában szükséges átalakításokat sem lehetett eddig keresztül vinni. A muzeum elnöksége ezen munkálatok mielőbbi fogantatására végett újabb államsegélyt kérelmezett, és midőn br. *Szalay* Imre az országos Muzeumok és Könyvtárak építési felügyelőjével *Hüttl* Dezső műegyetemi tanárral itt tartózkodott, tartózkodásának célja éppen az volt, hogy meggyőződést szerezzen arról, vajjon az eddigi 100000 kor. és a jövőben folyósítandó újabb nagy aranyu államsegély oly kulturális befektetés-e, mely muzeumunk fejlődésével és a közönség érdeklődésével megindokolható. Örömmel jelenthetjük illetékes helyről szerzett információink alapján, hogy a magas vendégek muzeumunk berendezésével, a gyűjtemények elhelyezésével, szaporodásával nemcsak hogy meg voltak elégedve, hanem a muzeum vezetőségének legnagyobb elismerésüket fejezték ki és a gyűjtemények értéke felől a legkedvezőbbben nyilatkoztak. Itt szerzett benyomásai alapján br. *Szalay* Imre megígérte, hogy a muzeum jövőjének biztosítása érdekében minden befolyását latba fogja vetni és így alapos a reményünk, hogy városunk nemsokára egy külsejében is monumentális alkotással fog gyarapodni. A vendégeket egyébként *Bornemisza* László udvari tanácsos, a gömörmegyei muzeum elnöke fogadta és kalauzolta és az ő vendégszerető házában folytak jobbra ezek a muzeumunk jövőjére korszakos megbeszélések.

Bodor László temetése. F. hó 22-én tetetett örök nyugvó helyére *Bodor* László áll. elemi iskolai igazgató-tanító. A részvét az egész város közönsége részéről impozáns módon nyilatkozott meg. A temetés délelőttjén a gyászoló özvegnél az összes állami iskolák küldöttsége condoleált, kiknek nevében *Matolcsy* Pál leányiskolai igazgató fejezte ki mély fájalmát, mely *Bodor* László halálával a tanítói karra nehezedett. Majd a kir. tanfelügyelőség nevében *Pogány* István kir. tanfelügyelő mutatott rá arra az érzékeny veszteségre, mely a megboldogultban a magyar népnevelést érte. A gyászszertartást igazi hű barátja: *Simon* Mihály ref. lelkész tartotta, kinek a tollunk már annyira megszokott ékes szólását nem egyszer zavarta meg sirástól el-elcsukló hangja. A sirál pályatársai nevében gyönyörű beszéddel bucsuztatta el a megboldogultat *Törköly* József igazgató. A temetésen, igazán lehet mondani, hogy ott volt az egész város közönsége társadalmi és felekezeti különbség nélkül. — Ott volt *Farkas* Zoltán orsz. képviselő is, s a hivatalnok-világ, *Bornemisza* László nyug. főispán, *Lukács* Géza alispán és *Kolbay* Sándor törvényszéki elnökkel, dr. *Mészáros* István kir. ügyésszel, a tantestületet *Pogány* István kir. tanfelügyelő és *Veress* Samu dr. főgimn. igazgatóval, a polgárságnak minden rétege. Megható jelenet volt, mikor a sir előtt sorban elvonultak az elhunyt növendékei, s egy egy virágszálat dobtak a koporsóra. A halottat vivő kocsi tele volt koszorúkkal. — *Bodor* Lászlóban valóban munkás és lelkes embert veszített a társadalom, mint a magyar pedagógia, mindenekeftel pedig bánatos családja,

kikért egész életén át emberfeletti munkát végzett. — Nyugodjék csendesen!

Halálozások. *Schönfeld* Salamon, városunk egyik igen régi lakosa, mult szombaton reggel 83 éves korában hirtelen elhunyt. Vasárnap temették.

Kondor József, *Kohn* József pusztaszabadkai birtokbérlő sógora, s *Kondor* Lipót testvéröccse f. hó 24-én Budapesten 57 éves korában elhunyt.

Özv. *Czene* Józsefné helybeli árusító folyó hó 27-én 70 éves korában néhány napi betegség után elhunyt.

Tanügyi előléptetés. A közoktatásügyi miniszter néhai Vasko Károly fiát: *Vasko* László dévai képezdei tanítót a X. fizetési fokozatba léptette elő.

Áthelyezés. A pénzügyminiszter az itteni pénzügyigazgatóságtól Székesfejervárra helyezett *Vozáry* Béla pénzügyi titkár helyébe *Nyomárkay* B. fogalmazót helyezte át Nagyenyről.

Andrássy Dénes gróf szobra. A Magyar Képzőművészeti Társulat választmánya elhatározta, hogy a magyar kultúra és különösen hazai képzőművészetünk nagylelkű meczenása, néhai *Andrássy* Dénes grófnak emlékét mindenkorra megörökítendő, azoknak az intézményeknek hozzájárulásával, amelyek a nemes főúrtól életében adományokat kaptak és amelyek a végrendelete alapján örökséghez jutottak, márványból elkészített másfélszeres életnagyságu mellszobrát és azt a Mücsarnok palotájának homlokzata előtt az oszlopcsarnokban állítja fel.

Érettségi vizsgálatok. A mult hét folyamán hétfőtől péntekig tartották a rimaszombati egy. prot. főgimnáziumban az érettségi vizsgálatokat, amelyekre 39 tanuló jelentkezett és 2 jelent meg javítóra. A vizsgálatokon *Csabay* Pál ref. esperes elnökölt, mint a tiszáninneri ref. egyházkerület kiküldöttje. A kormányt *Mitrovics* Gyula dr. debreczeni akad. tanár képviselte. Az érettségi vizsgálat elég jó eredményel végződött, a mennyiben 7 jeles lett u. m. *Angyal* Kálmán, *Deutsch* Adolf, *Eisele* Ottó, *Gondkivics* László, *Miscecska* Bernát, *Péter* Zoltán, *Varga* Lajos. Továbbá 7 jó, egyszerűen érett 19, 1 tárgyból 2 hónap múlva javít 4. A javítók szintén átmentek. Az írásbelin elmaradt s így egy év múlva ismételt 2 tanuló.

Új tanári állás. A helybeli főgimnázium idős tanára: *Lenner* Gyula, a jövő iskolai tanévre szabadságot nyert a fentartó testületől s így helyébe a jövő iskolai évre helyettes tanárt választanak. A pályázatot már kiírták s az eddigiekből itélve, eredményesnek mutatkozik.

Tanítóegyleti közgyűlés. A gömörmegyei ref. tanítóegylet ez évi rendes közgyűlését f. hó 30-án d. e. 9 órakor Tornalján a ref. iskola tantermében tartja, melyre a népnevelésügy barátjait meghívja *Csizi* Béla egyleti elnök. A tárgysorozat kiváló pontjai az elnöki megnyitó után: Emlékbeszéd néhai gróf *Andrássy* Dénes felett. Tartja *Gáspár* János egyleti főjegyző. Jegyzői jelentés az egyesület működéséről és az országos tanítói nyugdíjtörvény revíziójának ügye. Előadó *Teleky* Miklós pelsőczi ref. tanító.

Kisdedővő mulatság. A „Gizella” kisdedővő intézet növendékeinek vizsgaszertű mulatságát mult vasárnap a kedvezőtlen időjárás miatt nem tarthatták meg, s azt a mai napra halasztották. A mulatság délután 4 órakor veszi kezdetét s a növendékek szavalkokkal, dalokkal és tánczal fogják a Széchenyikertben gyönyörködtetni az érdeklődő közönséget.

Hanvaiak a belügyminiszternél. F. hó 22-ikén *Kubinyi* Géza főispán vezetése alatt *Molitorisz* Zoltán a putnoki járás főszolgabírája, Hanva község képviselőjében itj. *Földy* Ottmár körjegyző, *Gaal* János bíró, *Ferencz* István képviselőtestületi tagból álló küldöttség járt a belügyminiszteriumnál, mely küldöttséghez csatlakozott *Farkas* Zoltán országgyűlési képviselő is. Hanva község a belügyminiszterium által arra köteleztetett, hogy az évek hosszú során át a budapesti „Erzsébet” szegényházban gyógykezelt özv. Ország Istvánné után felmerült 3473 kor. 6 fillér ápolási költséget térítse meg a fővárosnak. A községnek ezen elviselhetlen teher alul való felmentését s az országos betegápolási alap terhére való el-

vállalását kérték. A [küldöttséget a belügyminiszter szívesen fogadta s a sérelemnek orvoslását megígérve, kilátásba helyezte a község kérelmének teljesítését.

Növendékek előadása. Kandler Betti helybeli jóhirű és közkedveltségnek örvendő nyelvmesternő növendékei f. hó 25-én este fényesen sikerült estélyen mutatták be a francia és német nyelvben tett előhaladásukat. Nem amolyan közönséges vizsga volt ez, hanem szemet és lelket gyönyörködtető valóságos műstély, melyet díszes és nagyszámu közönség élvezett végig az Apolló mozgószínház helyiségében. — Az első szám Murelnek egy kedves kis darabja volt, melyet Ráróssy Gyuszi ügyesen fordított németre. „Wer wird der Husar sein.“ Ez a czime, s a nagyapa szerepében remekül játszott Lukács Gézuca s igen kedvesek és ügyesek voltak: Veress Laczika, Tóth Margit, Mészáros Arisztid és Komáromy Irénke. A darab után Braun Böske szépen adott elő egy francia monológot, majd „Wer ist der Held“ czímmel Bleier Viktor fordításában adtak elő egy kis darabot: Lukács Gézuca, Veress Laczika és Mészáros Arisztid meglepő ügyességgel, általános tetszés mellett. „Der Blumenstrauß“ előadása következett ezután, melyben Löcherer Lilly, Kármán Katinka, Meskó Sárka különösen énekével és Komáromy Irénke játszottak össze biztos fellépéssel. Élénk tetszést keltett az „Eine Tasse Kaffee“ előadása. Hecksch Ella, Lévai Irma, Róth Margit, Löcherer Lilly, Kármán Katinka, Tóth Sanyi és Bellus és Komáromy Irénke voltak a szereplők, kik megannyian derekasan megállították helyüket, szerepeiket jól tudták, előadásuk tetszetős volt. Ezután a kis Tóth Bellus zongorázott és Tóth Sanyika szavalt. Majd egy francia darab előadása következett: „Archiduchesse d'Autriche“ czímmel. Ebben Kolbay Ildi nagy hatást keltett gyönyörű szép énekszámával. A Kolbay Sárka discret, mesteri kísérete mellett énekelt a bájos fiatal leány csengő, kellemes hangon. Partnerei: Hecksch Ella, Lévai Irma és Róth Margit nagy tudással és sok ügyességgel játszottak. Ezután Löcherer Lilly egy francia monológot adott elő meglepő rutinnal, nagy tetszés mellett. A befejező darab: „Frau Holles Spinn—Abend“ volt, melynek keretében igazán élvezetes, szép énekszámokban gyönyörködtünk. A főszerepet Kolbay Ildi adta sok bájjal és szeretetreméltósággal. Meskó Sárka a berlini, Adorján Magda és Róth Lenke a helgolandí, Braun Böske a lengyel és Kármán Katinka a spanyol nőt mutatta be megfelelő costüme-ben. Mindegyik szereplő dalolt, tánczolt, elmondta a mondókáját meglepő ügyességgel, általános, nagy tetszés mellett. — A sok lelkes taps alig ért véget, s a közönség látni kívánta a színpadon Kandler Bettyt, ki az est sikere érdekében rendkívül sokat fáradozott. A nagy elismerés — mely az este megnyilvánult, bizonyára jóleső örömmel töltötte el a sokat buzgólkodott mesternőt. — A rendezés ügyes, a kiállítás izléses volt.

Kisdedővó mulatság. A rimatamásfalvai áll. kisdedővó-intézet folyó évi július hó 6-án (vasárnap) tartja az óvóintézet udvarán a kisdedek szavallatával és játékaival egybekötött nyári mulatságát. Kezdeté délután 4 órakor. Kedvezőtlen idő esetén a mulatság július 13-ára halasztatik el.

Érettségi mulatságok. Az érettségi végeztével az idén 2 mulatságot is tartottak: tegnapelőtt este bankettet rendeztek a városkertben; tegnap pedig az ifjak egy része szintén a városkertben táncmulatságot tartott a helybeli leánykák örömére.

Pályázat. A helybeli kir. törvényszék elnöke a rozsnyói kir. járásbíróshoz engedélyezett telekkönyvi átalakító díjnoki állásra pályázatot hirdet kétheti határidővel.

A tennis pályáról. A rimaszombati Lawn-Tennis egyesület választmánya f. hó 23-án ülést tartott, a mely alkalommal több folyó ügy elintézése után elhatározott, hogy az egyesület a f. év július havában versenyt rendez, s annak kivételével az elnökség bizatik meg. Tekintve, hogy ujabban nagy az érdeklődés a pályákon, a verseny sikere előre is biztosítottnak vehető. Új tagokul felvettettek: özv. Ragályi Gyuláné családjával, dr. Löcherer Tamás családjával, özv. Hámos Zoltánné családjával, Lukács Géza, Vocsits Ernő, Hámos Loránd, Szakall István, Ador-

ján Magda, Beélik Viktor, Szakall Irma és Pékh Gyula.

Kerékpárverseny. A RAC. folyó hó 22-ikére tervezett kerékpárversenyt nem tarthatta meg s ma f. hó 29-ikén tartja azt meg Várgede és Rimaszombat között. Érkezés d. u. 1/4—4 óra között a vásártéri vámbázhhoz.

Nyomorék gyermekek részére vizsgájuk alkalmával özv. Ragályi Géznáné 10 koronát adott uzsonnára. Tóth Béláné pedig könyveket adományozott. Az elnökség ez uton fejezi ki hálás köszönetét az adományokért.

Football-mérkőzés. A RAC. ma délután 6 órakor tartja a bajnokságért küzdő budapesti Sparta AC.-al bemutató mérkőzését a vásártér mellett levő versenypályán. Legközelebbi mérkőzése a RAC.-nak július hó 6-ikán Losonczon lesz, mikor is a losonczy AC. csapattal fognak szemben állni a mi sportkedvelő ifjaink.

Kirándulás. A Kárpát-egyesület gömőri osztályának rimaszombati köre a mult héten hétfőn és kedden tartotta első közös kirándulását a Veporra. Bár az előző napokon bőségesen esett az eső, ezen a két napon igazi jó idő járt a turistákra. Rimaszombatból két csapatban indult a társaság. Az első csapat Horváth Zoltán tanár, az egyesület rimaszombati megbízottja vezetésével a reggel fél tíz órai vonattal indult Tiszolcra fel s onnan Gömörvégre. Ott az állomás mellett elhelyezték a sárgaszínű jelzőtáblát s innen föl a veporaljai rimamarány-társulati vadászaházig evvel a színnel jelezték az utat, a mely jelzés olyan jól sikerült, hogy annak nyomán a déli vonattal utánuk jövő 3 tagu társaság szépen megtalálta az utat s egy órával később ért fel a Vepor alatti menedékházhoz, mint az első csapat. Másnap reggel korán a Vepor ormát mászta meg az egész 7 tagból álló társaság, a hová fel és le 2 oldalon is kék színnel jelezték az utat, ez a színű jelzés szolgál Klenócra felé is, a mely jó részben szintén elkészült, olyan módon, hogy az „Oltárkö“ nevű gyönyörű sziklacsoporthoz is elvezet. Másnap délből Aronffy Ernő társulati főerdőmérnök ur Feketepatakon látta szíves vendégszeretettel az egész társaságot s egyszersmind belépett a tagok sorába is. Feketepatak állomásról Klenócra át Nyustyára gyalogolt a társaság, a mely a fárasztó utról sok kellemes emléket hozott magával a megye magas határvonaláról. A kirándulásban heten vettek részt az egyesület tagjai. A nyár folyamán még lesz egy-két ilyen társaskirándulás.

Önérzetes szobaleány. Korenko Erzsébet itteni fiatal szobaleányt a házbéli szakácsnő azzal gyanusította meg, hogy gyűrűjét ellopta. Az önérzetes leánynak igen fájt a gyanúsítás s elkeseredésében folyó hó 25-én gyutaoldatot ivott. Bevitték a kórházba, hol még idejében gyomormosást alkalmaztak, s a leánynak komolyabb baja nem lesz.

Postatisztképző tanfolyam. A kereskedelemügyi m. kir. miniszter a posta- és táviratdatisztképző tanfolyamot — amelyre postatávirda gyakornok jelölti minőségben főiskolát, középiskolát vagy ezekkel egyenrangú más tanintézetet végezett 18-ik életévüket már betöltött magyar állampolgárok vehetők fel — ismét életbe léptette. A pályázati kérvényeket folyó évi július hó 15-ig az illető posta-távirda igazgatóságokhoz kell beadni. A pályázati feltételeket s közelebbi adatokat az érdeklődők bármely posta-távirda hivatalban megtudhatják, hol e részben készséggel nyujtanak telvilágosítást.

Pályázat tanítóképzőbe. A kik a tiszai ág. h. ev. egyházkerület eperjesi kollégiumának tanítóképző intézetébe fölvételért folyamodnak, azok Geduly Henrik püspök urhoz intézett kérvényeiket a szükséges okmányokkal felszerelve lehetőleg folyó hó 28-ig küldjék be Eperjesre a tanítóképző igazgatóságához. Az igazgatóság szívesen ad egyéb fölvilágosítást.

Köszönetnyilvánítás. Fogadják mindazok, kik boldogult férjem elhunytá alkalmával a temetésem megjelentek, koszorukat küldtek, vagy jóleső részvétüknek levélben adtak kifejezést, miáltal mélyeség bánatunkat annyira enyhítették, — ugy a magam, mint a rajongásig szeretni tudó apát vesztett árváim nevében hálás köszönetemet. — Rimaszombat, 1913. évi június hó 24-én. Özv. Bodor Lászlóné.

Tánczakadémia. A Magyarországi Tánc-tanítók Egyesülete által Budapesten rendezett tánczakadémia e napokban fejezte be sikeres működését. Az akadémia ez évben rendkívül látogatott volt, mert azon tánc-tanítók az ország minden részéből részt vettek. Számos művészi tánczot tanítottak. A most divó tánczok közül a Two Stepet, az One Stepet, Tangot, mint szalóntánczot, a legdíszkrétebb formában mutatták be és fogadták el. Oktató tanárok voltak: Róka Pál egyleti elnök vezetése alatt Mazzantiny Lajos és Kovács Tivadar, míg a vívást Róka Gyula ismert vívó- és tánczmester tanította. Az akadémian többek közt Dobránszky Béla Rimaszombatból és Fuchs Bertalan Rozsnyóról vett részt.

Tüzoltó mulatság. A gömörispánmezői önkéntes tüzoltó-egyesület folyó hó 29-én jótékony táncmulatságot rendez.

Térzene. Oláh Gyula zenekarának távo-zása után július 1-től Kalocsay Lajos ujonnan szervezett zenekara fogja a térzenét minden kedden és pénteken 9—10 óráig tartani. — Ismét felhívjuk a zenekar vezetőjét, hogy a térzenét 8—9-ig rendezze, ez jobban fog tetszeni a művelt közönségnek is, s a zenekarnak is alkalmasabb, mert esetleg 9 óra után még játszhatnak a vendéglőben vagy kávéházban is.

Gyanus haláleset. F. hó 25-én Czeglédi Béla, egy 7 hónapos kis gyermek, ki gondozásra volt kiadva, hirtelen rosszul lett s mig gondozója a kórházba akarta vinni, utközben meghalt. Az eset gyanus lévén, a rendőrség bejelentette azt a kir. ügyészségnek s a hullát felbonczolták az orvosok, kik természetes halált állapítottak meg.

Évkönyv. A Gömör-Kishontvármegyei Magyar Közművelődési egyesület 1912. évről szóló évkönyvét Váry János egyesületi titkár nagy gondal állította össze. Ez évkönyvnek különös érdekességet kölcsönöz az, hogy ez évi közgyűlés jegyzőkönyvének keretében meleg és szép megemlékezés foglaltatik gróf Andrássy Dénes-ről, kinek sikerült fotográfiáját is közli az évkönyv az első lapon. Az évkönyvben a tisztikar, a választmány tagjainak és a tagoknak névsora van közölve a legutóbbi közgyűlés jegyzőkönyvének kívül.

Kamarai jelentés. A miskolczi kereskedelmi és iparkamara f. évi május hó 1-től 31-ig terjedő időszakban végzett működéséről a hivatalos jelentés a szokásos füzet alakjában megjelent s az érdeklődők hü képet nyernek belőle a kamara hasznos és közérdekű munkásságáról.

Szemgyógyintézet van Miskolczon.

Borgazdasági tanfolyan lelkészek és néptanítók részére. Borászati szempontból kiváló fontossággal bíró községekben működő lelkészek és néptanítók részére a budafoki m. kir. pinczemesteri tanfolyam helyiségeiben a folyó év nyarán két hétre terjedő borkezelési tanfolyam fog tartatni. Az első tanfolyam július hó 21-től augusztus 2-ig, a második tanfolyam pedig augusztus 11-től aug. 23-ig tart. A tanfolyamra lelkészek és néptanítók vehetők fel, akik oly hegyvidéki községekben működnek, ahol a lakosság kizárólagos vagy főfontosságú kereseti forrását a szőlőművelés képezi.

A feministák a dobsinai jégbarlangban. A nők világkongresszusának ama külföldi tagjai számszerint hatvanan, kik a Tátrában jártak, most esütörtökön délelőtt Bedy-Schwimmer Róza vezetésével a nagyszerű dobsinai jégbarlangot kereste fel. A dobsinai jégbarlang telepen a város nevében Langhoffer polgármester, a dobsinai nőegylet részéről pedig Sárkány Kálmán vasgyáros neje üdvözölte német nyelven a hatvan tagból álló előkelő hölgytársaságot, minden vendégnek nemzeti színű szalaggal átkötött gyopárcsokrot nyujtva át. Már utközben elragadtatással beszéltek a kirándulók a vadregényes sztraczenai völgy szépségéről, a jégbarlangnál pedig valóságos extázisba estek dicséreteikben. Megnézték bent a jégbarlang bejáratánál a korcsolya-nagyszálloda érdekes jégvermét, hol egész szarvas, vaddisznó és egy hizott ökör voltak elraktározva s ebben a természetes jégveremben hónapokig elállanak,

Majd leszállottak a jégbarlang alsó termébe, megcsodálva a „Pokol torkát“, amely mellett harmincz méter vastagságu jégfalban csáká nyokkal kivájt kápolna van s ebben egy jégből faragott egy lábú asztalka, amelyre valamennyi kiránduló elhelyezte a névjegyet. Ezen az asztalkán őrzik Milán és Sándor szerb királyok, Moltke és más külföldi előkelőségek névjegyeit, amelyek egészen megzöldültek már ebben a levegőben, pedig üveg alatt tartják azokat. A „Pokol torká“-ból a barlang nagy termébe mentek a feministák, hová negyver lépcső vezet föl. Itt a kirándulók egyrésze, kivált a déli finn hölgyek jókedvű koresolyázásba fogtak a tükörsima jégen. A barlang megtekintése után pompás lakoma volt a nyaralótelepen, a Korszolya-nagyszálló vendéglőjében. Ebéd alatt hét nyelvű felköszöntők szólottak s az egyik svéd hölgy magyarul köszöntötte föl a szíves vendéglátókat. A feministák délután öt órákor tovább utaztak Poprádra, minekutánna megható üdvözlést és köszönetet sürgönyöztek a Betlérén tartózkodó *Andrássy Gézáné* grófnénak, aki fogatjait a vendégek rendelkezésére adta és *Teleki Sándorné* grófnénak, aki a dobsinai kirándulást a programba vette.

Esküvő. *Kohn* Albert helybeli régi jóhirű fakereskedő és biztosítási főügynök folyó hó 25-én tartotta esküvőjét özv. *Biheller* Gyuláné szül. *Neumann* Gizella urnővel Rózsahegyen.

Gondatlan anya. Gömörviden f. évi márczius hóban özv. *Köböl* Istvánné a reábizott 10 hónapos unokáját *Köböl* Erzébetet a kemence szélére ültette s a kis gyermek súlyos égési sebeket szenvedett. Az öreg *Köböl*nét a helybeli kir. törvényszék f. hó 27-én gondatlanságból okozott súlyos testisértsétségeért 8 napi fogházra és 10 korona pénzbírságra ítélte, de a büntetés végrehajtását 3 évre felfüggesztette.

Fiatalokorú bűnösök. Folyó hó 25-én a helybeli kir. törvényszéknél két fiatalokorú bűnös felett ítélték a bíróság. — Az egyik *Szmerek* András 17 éves dobsinai lakos, ki ellen hatóság elleni erőszak büntette miatt indult meg az eljárás, mert Sajóréden folyó évi márczius hó 24-én az éjjeli őri szolgálatot hivatalos minőségben teljesítő *Schwarz* Kozma András egy kővel megdobta azért, mert a község utcáján zajongó legényeket csendre intette. A bíróság a vádlottat dorgálásra ítélte. — A másik eset *Pakusza* András és társai ügye volt. *Pakusza* András, egy 14 éves kerékgyártó inas 1912. októbertől 1913. február 4-ig terjedő idő alatt *Somsák* József lakásából több tárgyat: pénzt és ékszeret ellopott. Vele együtt vádlottatott *Kovács* Béla 28 éves kötélgyártó-segéd orgazdaság és sikkasztás büntette miatt, mert egy idegen női aranyórát eladott 30 koronáért *Pakuszának*, holott tudta, hogy ez lopott a pénz, s *Weisz* Jenő 27 éves putnoki órásszegéd tulajdon elleni kihágással vádlottatott, mert *Pakuszától* egy lopott gyűrűt megvett. A kir. törvényszék *Pakusza* András fiatalokorú lopás büntette és vétsége miatt javítóintézeti nevelésre ítélte, s egyelőre a kir. törvényszék fogházában helyezte el, *Weisz* Jenőt felmentette. *Kovács* Béla vádlottra nézve új tárgyalási határnapot tűzött ki a bíróság, mert ez meg nem jelent.

Nyilvános elszámolás. A folyó hó 25-én megtartott gyermekelöladás jövedelme 352 kor., ezzel szemben a kiadás 147 kor. Az előadást rendező *Kandler* Betti 155 koronát a Fehér-Kereszt Egyesületnek, 50 koronát pedig a Nőegyletnek adott. A mely összegek vételét az illető egyletek elnökségei ez uton is hálás köszönettel nyugtázzák. Felülfizettek: *Samarjay* Jánosné 20 kor., özv. *Hámos* Zoltánné 10 kor., *Hámos* Aladárné 4 kor., *Gémes* Béla 2 kor., *Csintalan* János városi kertész pedig az általa teljesített díszítésekért felszámolt 20 koronából 8 koronát szintén a jótékony célra vissza adományozott. Itt említjük meg, hogy a zongorakíséretet precíz műérzéssel ellátott *Kolbay* Sárának egy gyönyörű és hatalmas virágkosarat nyújtottak át a szereplő bájos leánykák.

Felemelt büntetés. Folyó évi január hó 4-én Várgedében cigányháború volt, s *Rác* Mihály Balog Józsefnét egy baltafokkal mellbe ütötte. Ezért a kir. törvényszék 2 havi fogházbüntetésre ítélte *Rác*ot, ki ezt soknak találta és megfélebbizte az ítéletet. — A kir. tábla a büntetést öt havi fogházra emelte fel.

CSARNOK.

Sic itur ad astra!

— Irta: CROATUS. —

16

XII. Szellemi arisztokraczia.

A rózsadombon áll egy remek palota, az Altenburgok villája, kívülről a körülvevő hatalmas kerttel szép villa az alakja, számos erkéllyel, terasszal és loggiával a gyönyörű kilátás felé a Margitszigetre és a nyüzsgő metropolisra. Belülről pazar a berendezése az egész palotának. Az előcsarnokot déli növények díszítik. Azután a hallba lépünk, a mely az egész épület magasságát elfoglalja s az első emeleten karzat vezet körül rajta. Onnan remek perzsa-szőnyegek lógnak alá. A hallban szép és értékes butorgarnitúrák, a falakon elsőrangú festménygyűjtemény, gyönyörű szobrok állanak ében állványokon. Itt exotikus tárgyakat, indiai tomahawkokat meg papusokot, medvetog és madárcsőr nyaklánczokat, fegyvergyűjteményeket találhatunk. Egyik helyen a fal félgömbalakulag ki van vájva. Az üreget mesteri famunkával fedték be, a melyen gyönyörű szín pompájú szárnyait egy páva reliefje terjeszti.

Miután a jó mód és jó izlés összehatásából keletkezett complexumot megtekintettük, egy másik terembe lépünk: a könyvtárba. Hatalmas terem ez, körös-körül, föl a mennyezetig telis-tele könyvállványokkal. A magyar, német, latin, angol, francia irodalom minden jelentős terméke írók és szakok szerint rendezve megtalálható ott. Pazar bőr fouteullek hívogatják az embert. Az egész szobában komoly hangulat uralkodik: a tudomány szelleme.

A souterrainben két érdekes helyiség van: a tornaterem és az ivó. A tornaterem a fiuk rendelkezésére áll, tornaszerek, vívótörök, kardok, czéllövő puskák, kuglipálya szolgálják az Altenburg események higiénáját.

Az ivó régi mintára van készítve. A falak boltívekben végződnek. A terem butorzata tölgyfából készült. Áll pedig egy hatalmas, hosszú asztalból, régi formájú székekből és egy irdatlan pohárszékből.

Ebben a helyiségben találjuk utunkban az első élőlényt: Altenburg Eleket. Otromba fiu, de arca intelligens, homloka és fölvetett haja lelkesedést árul el. Különös munkát végez. Minden helyre tiszta papirost és czeruzát helyez. Őszi, levélhullós délután volt, 4 óra tájban lehetett. Alig készült el Elek munkájával, a mikor kopogás hallatszott.

— Itthon van főtisztelendőség? — szólott egy erős hang.

— Szervusz Elemér, ne csinálj rossz vicceket, hogy vagy?

— Köszönöm, öregem, nagyobb baj az annál, hogy nem tudom, mi lesz ma a tárgyunk és Árpád ismét haragudni fog érte.

— Hát akkor erőltess csak meg, édesem, agyvelődet. Ma a fejlődésről, az önképzésről lesz vita.

— Köszönöm öregem, de most hagyj gondolkodni. Ezzel Szilassy Elemér leült a helyére és komolyan gondolkodott.

Csöngetés.

— Szervusz Feri, hozott Isten, Elemér már megjött. Jer be, üdvözlő!

— Jól mondod Elek, a jelen irányban nem lehet sokat elérni. A szárnyaknak nem szabad mereveknek maradniok.

— Feri!

— Tessék?

— Ott van Elemér! Jerünk be hozzá!

— Természetes, jerünk!

— Szervusz, öreg tudósom, hogy vagy?

— Nem igaz! Bleriot irányba helytelen.

— Feri! ne aludj; szervusz öreg!

— Szervusz Elemér, hogy vagy? Ma egész nap a repülőgépekkel foglalkozom, mindig azon jár az eszem.

— Igen Feri, neked nem volna szabad anyyira belemerni a témáidba. Hiszen bolondnak tart mindenki, ha Te egész másról kezdesz beszélni, mikor megszólítanak!

— Ja, barátom! ezt már el kell néznetek! Olyankor csak az az egy gondolat foglalkoztat és semmi mást nem értek. De ha a nevetem mondjátok, ez biztos ellenszer.

— Hó! szervusztok fiúk! Nagyszerű, éljen!

ma egész nap jó kedvem van. Témákat találtam, éljen, óriási! Az egyik egy novella a tengerről, a másik egy fantasztikus regény egy Marsutazásról! Mit szólsz hozzá, Elemér? Megleszel elégedve?

— Az egyikkel. Ámbár a másik is megjárja. Neked Laczi tropikus, exotikus tárgyakkal kell mindig foglalkoznod. Sivatang, őserdő, dzsungel, Afrika, szerecsenek, idillikus tájak, forrás, maláj leány, fehér ember, forró, égő szerelem, páfrányillat, óriás kigyó, Buddha. Nekem meg középkor, barátok, tölgytaburkolat, II. József, orvosságos üvegek, talár, cselszövény, sötétség, tavasz, napsugár, fakadó szerelem, örök fájdalom, Werbőczy, csizmadiamester. Ez a különbség közöttünk. És öregem, neked mindig a trópikusok alatt kell sétálnod, nekem meg a középkorban. Hja, ja! ilyen a végzet. Schwer ist das Leben, heiter die Kunst.

— No, ezt remekül kivágtad, Elemér, harogta egy új hang az ajtóból. Fogadjátok mindannyian őszinte részvételemet.

— Ne hápogj Dénes László barátom! Ehhez te nem értesz. Te irodalomhoz nem értesz. Te csak azt tudod, hogy Mozart Ábrahám Insbruckban született etcetera.

— Tévelygés! Wolfgang Amadeus Mozart, Salzburg, 1756. máj. 28. este 7 óra 54 perc, 2 másodperc.

— Lásd: Pallas Lexikon XII. Magyar — nemes kötet; szólalt meg egy nevető hang az ajtóból.

— No, ez a Palika, hozta Isten magácskát.

— Bocsánat, Lakner Pál nem okoz senkinek alkalmatlanságot. Ezuttal is kikérem magamnak: Nem Isten hozott, magam lábán jöttem.

— Már, barátom, akármit mondasz, Tisza remekül dolgozik. Remek egy ember.

— Az a legkevesebb barátom. De, hogy Tesla mit dolgozik, arról beszélek. Hogy ő kiállt 2000 voltos áramot, mert azt az emberi idegek már fölfogni képtelenek!

Ezután a dialog után — amelyet belülről remekül lehetett hallani, két ifju lépett az ivóba, egy vézna, élénken gesztikuláló fiu, meg egy hihetetlenül testes: Hevessy Miklós és Andor Előd.

— Szervusztok fiuk, nos, mind együtt vagyunk. Igen, látom, tehát megkezdhetjük, hangzott utoljára Árpád hangja, a ki Titusszal belépett.

— Szervusz Árpád, szervusz Titusz, — a fiúk mind elhelyezkedtek. Árpád a főhelyen fölállott:

— Tehát barátaim, ismét összejöttünk szombat délutáni óránkra. Ismét összejöttünk, — a czélt hangoztatni el sose hagyom, hogy egy órát eltöltstünk együtt gondolataink kicserélésével. Hogy hetenként egy órát öntehetségünknek szenteljünk, amelyen elpirulni álszégynek, de amelynek mindenki sokkal tartozik. Kötelességünk, — a legszentebb — hogy önmagunkat kifejlesszük. S ezt leginkább a gondolatcsere által érhetjük el. Összejöttünk, hogy egy órát, egy emelkedettebb szellemi színvonalon töltsünk el, hogy ez időre levetkőzzünk minden léhaságot és azzal foglalkozzunk, ami bennünk nemes és szent. Szeressük egymást, barátim, őszintén, igazán, hozzunk egymásért áldozatokat: anyagiakat és szellemieket, tárjuk föl egymás előtt a lelkünket, képezzük folyton önmagunkat és segítsük egymást: ez az ideális barátság a mi célunk.

Most pedig lássunk hozzá. Először azonban megöleljük egymást. Ez a mi szertartásunk. A szeretet! Ez ad ihletet nekünk!

A fiuk mind megölelték egymást. Az ivó, mely máskor vidám mulatság színhelye szokott lenni, mintha templommá változott volna, amikor a kis társaság valami fennkölt fényvel a homlokokon ismét leült a helyére.

— Mai témánk — folytatá Árpád — az öntejesztés. Mindenki elmondja nézetét, véleményét, megjegyzéseit az önképzés tárgyára, czéljára, szükségére, módjára nézve.

Elsőnek Bihari Laczi állt föl.

— A názáreti Jézus mondott egyszer egy példabeszédet, amelyben arra tanít, hogy mindenki avval, a mi neki adatott, helyesen sáfárkodni tartozik. A példabeszéd a minákról. Az emberiség két hatalmas csoportra oszlik: a hivatottak, az ihletettek és a tehetségtelenek

csoportjára. Mindegyiknek egyforma a helyzete, egyiké se könnyebb, egyiké se nehezebb. Mert a tehetségtelennek sokkal kevesebb a kötelessége, mint a zseninek. A kit az Isten zsenivel ajándékozott, annak örökké kell törtetni, haladni előre, magát kifejleszteni, vagyis a minákat kamatoztatni.

Minden embernek célja: a tökéletesedés. Ez irányban kell mindenkinek haladnia. Hogy ezt az ideált a földön soha senki elérni nem fogja, bizonyos. De, hogy mégis efelé a cél felé kell törtetnünk, az sem szenved kétséget. Minél tovább halad az ember ezen az uton, annál boldogtalanabbnak érzi magát, annál inkább kidomborodik előtte az objektív univerzitás és a saját subjektív mikrokosmosának, szebbik énjének a képe. Ezen az uton haladni mindnyájunknak kell. Aki erről az utról letért: elbukott, aki rajta halad: él. Az élők közt is megvan azonban a különbség: a tehetségtelen elmarad a zseni mögött, ez nagyobb utat tesz meg az Ideál felé, mint amaz.

S a halál: az lesz a mi megváltásunk. Annál a küszöbnél, a melyen az elbukott rettegéssel áll meg, az élő boldogan állapodik meg egy pillanatra, hogy még egyszer végigtekintsen megelégedetten földi pályáján és azután egy pillanat múlva meglássa azt, a mit mindenki sejt, de senkise látott, a mi után egész életében, bűban és örömben fáradhatatlanul küzdött s a mi a földön elérhetetlen, de csak a földön érdemelhető ki: a Tökéletességet, az Istent!

Bihari Laczi leült. Arca átszellemült, látszott rajta, hogy egész lelkét, egész meggyőződését adta a beszédjébe. A fiuk arca is lángolt, égett a lelkesedéstől, érezték, hogy Laczi a szívéből és nekik beszélt.

Most Titusz állott föl:

— Én is a tárgyhoz akarok szólni, barátim, de előbb nem tagadhatom meg magamtól, hogy előttetek ki ne öntsem lelkem érzéseit. Hogy mennyire értékesnek, mennyire szentnek tartom én ezt a mi munkánkat. rül, ujjong a lelkem, fiuk, a mikor látom, hogy a sok léha diákzsurozás, asztaltársaságok között akad még ilyen is, mint a miénk. Egy diáktársaság a szó legideálisabb értelmében. Eltelve a haladás, a művelődés, az érzésvilág mélyítésének vágyától, összejövünk itt hetenként, hogy lelkünket, érzéseinket és gondolatainkat egymás előtt föltárjuk. És én azt hiszem, hogy áldás van a mi munkánkon.

Nem is Te magad, hanem isteni zsenid szólt belőled az imént, Laczim. Mert a 16 éves diákfej titáni eszmék hirdetője lesz, ha a Lélek megihleti. Mennyire igazad van: törtetnünk kell, szünet, megállapodás nélkül, örökké előre, fölfelé! Én egy pár szót szeretnék szólni ennek a haladásnak a módjáról.

Vannak emberek, a kik egész életüket eszköz mintaszertű kiképzésére fordítják s amellett testökről és lelkök egyéb képességeiről megfelelkeznek.

Vannak emberek, a kik egész életüket az erkölcsi tökéletesség elérésére szentelik s amellet az észről és a testről megfelelkeznek.

Vannak emberek, a kik egész életükben testök egészségével törődnek s különösen korunkban, kik előtt a corpus hygieniája a végcél s a sporton kívül élvezetet nem ismernek.

Vannak olyanok is, a kik minden idejüket egy művészetben való tökéletesedésre fordítják és minden mást elmellőznek.

Ezek mind olyanok, akik csak a haladás szent útja mellett, kanyargó mellékutakon bolyongnak, de oda soha nem fognak érni, ahová amaz vezet.

A tökéletesség jövendő embere másképp sáfarkodik.

Az emberi lény igen sokféle elemből összeállított mestermű. Mechanikus része a test. S itt is hányféle útja van a tökéletesedésnek. Tornázás, kézügyesség, okos táplálkozás, egészség stb. Isteni rész a szellem. Ennek meg épen sok képessége van. Tudás, akarat, erkölcs, érzésvilág, művészet stb. A haladás embere nem lehet egyoldalú. Annak mindent föl kell ölelni, ami szellemét és testét, szóval saját individualitását illeti. Mert a szellem és test oly szoros kapcsolatban áll egymással, hogy az egyik hanyatlását megérzi a másik. És már a rómaiak tudták, hogy a lélek csak akkor alkothat nagyot, ha a test ép. Tagadhatatlan, hogy a lélek

az előbbrevaló, mert az bennünk az isteni, ánde emberek vagyunk és állati részünkről sem feledkezhetünk meg az isteni mellett. Természetes, hogy mindenki avval a képességével foglalkozik legtöbbet, amelyből legtöbb adatott neki.

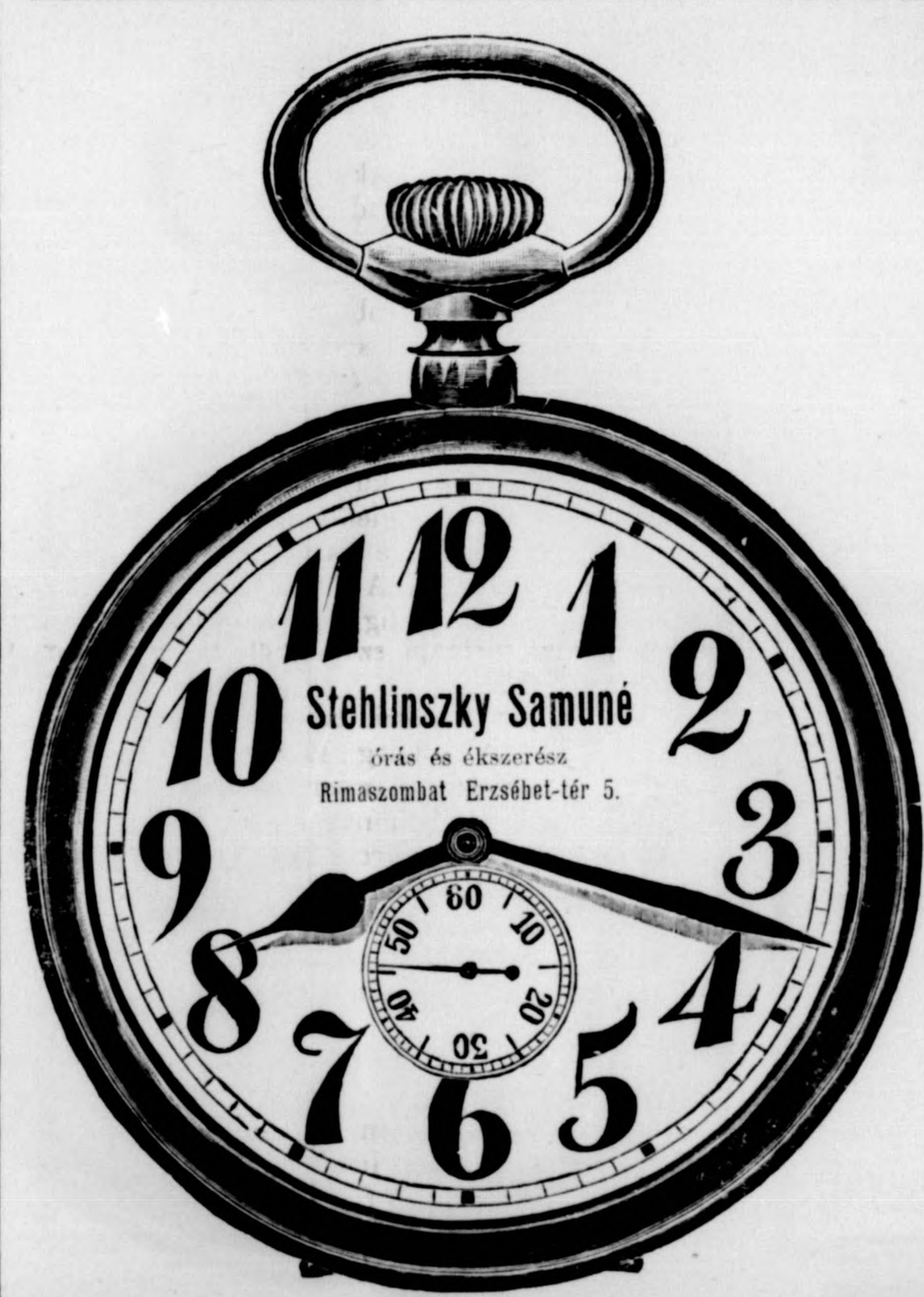
Ezen az uton érjük el azt, amiért egy embernek érdemes küzdeni, elérjük a földi boldogságot, egyéniségünk minden részecskéjének legnagyobb harmóniáját és azután folyton előttünk lebeg a távol ködében, de sejtve örök, mindenekfölötti szépségét az, ami után lelke mélyén a legrosszabb is vágyik, amikor pillanatokra megszűnik a csábítás, a bűn varázsa, amit keresni mindenkit egy nagy ösztön hajt:

a vágy az igazság után, ez a valami pedig a tökéletesség.

A többiek is mind hozzászóltak a tárgyhoz. Vagy másfélóráig tartott a gondolatcsere. Akkor a fiúk együtt hazaindultak. Egyenként váltak el egymástól. Mindegyik érezte, hogy a rózsdomb hátáról a városba leszállva, egy magasabb világból egy alacsonyabba szállt le, tudták, hogy ezt az órát úgy töltötték el, mintha templomban lettek volna és amint leérték a nyüzsgő életbe, ahol minden reális és minden a test körül forog, akkor úgy érezték, hogy nem az a fő, amit az ember szemével lát, az objektív világ, hanem van annál egy szebb világ, ahol minden jó és szép: a tiszta emberi lélek.

Válogatott kajszin baraczkot
legszebb példányokat 5 kilónként 4 kor.,
Spanyol meggyet
3 koronáért szállit:
Szilágyi gyümölcskivitele Kiskörös.

Kiadó bolthelyiség.
Az **Andrássy-ut 1-ső számú házban 1913. november elsejétől** egy bolthelyiség bérebe vehető. — Ertekezhetni **ANDRÁSI LÁSZLÓ, fényképésszel.**

Tanulóul

Egy 13—14 éves fiu — ki magyarul helyesen írni és kifogástalanul olvasni tud, **nyomdásztanulóul**; továbbá egy másik 13—14 éves fiu — ki írni és olvasni tud — **könyvkötőtanulóul** felfogadtatik **idb. Rábely Miklós és Fia** rimaszombati könyvnyomdájába és könyvkötészetébe.

Eladó korcsma és vizimalom.

A garamfői volt urbéresék **július 7-én** délután 3 órakor a község házában tartandó nyilvános szóbeli árverésen eladják korcsmájukat és vizimalmukat.

Garamfő, 1913. június 23.

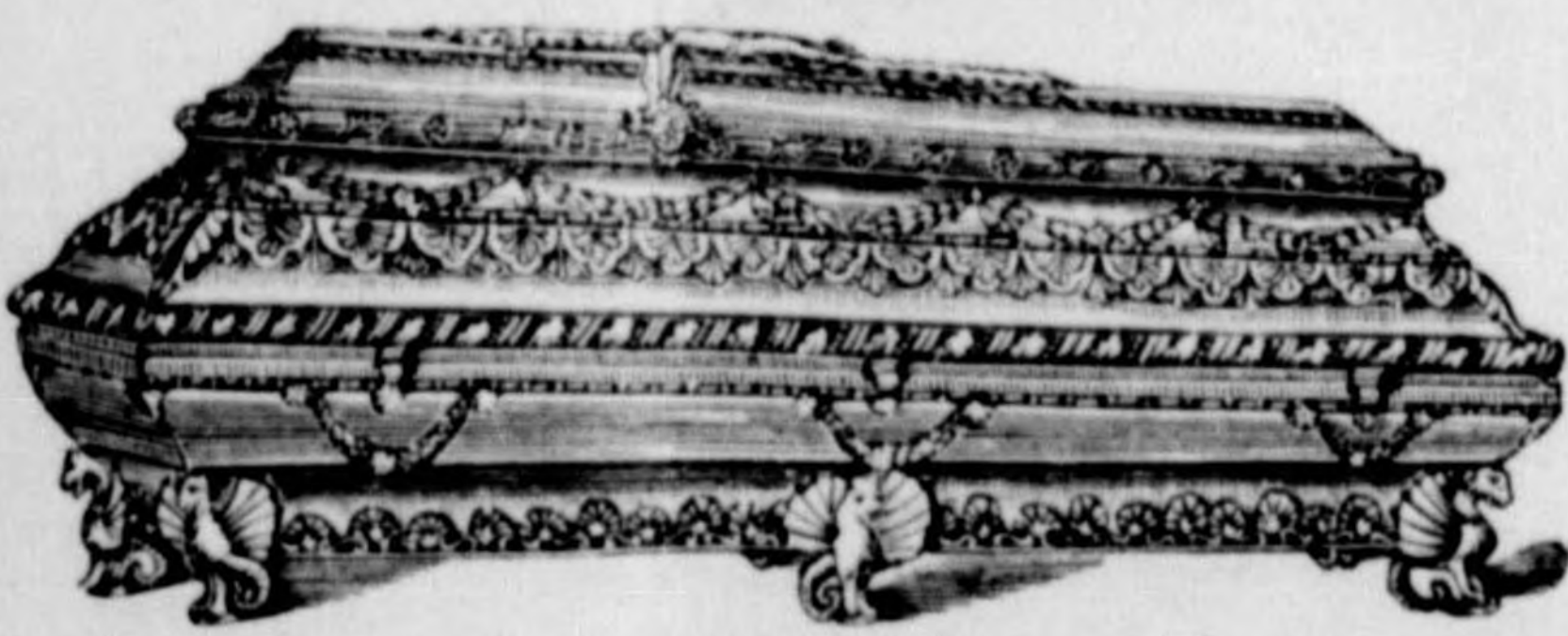
Krausz János, urb. elnök.

ZAVADSZKY EDE ezelőtt **HOLLÓSY JÓZSEF**
13—* **TEMETKEZÉSI VÁLLALATA**
RIMASZOMBAT, DEÁK FERENCZ-UTCZA 24. SZ.

Van szerencsém a helybeli és vidéki tisztelt közönség szives tudomására hozni, hogy a néh. **HOLLÓSY JÓZSEF**-féle temetkezési vállalat a **Deák Ferencz-ut.** „**ZSUFFA**“-féle házban van elhelyezve, hol nagy raktárt tartok mindenféle **érc- és fakoporsókból,** valamint a temetkezésekhez szükséges összes kellékek s felszerelésekben, minélfogva azon helyzetben vagyok, hogy bármilyen diszes vagy egyszerű temetések rendezését, nemkülönben a temetésekkel járó összes teendőket, hullaszállításokat és exhumálásokat is, a legszolidabb feltételek mellett vállalhatom. — A helybeli és vidéki n. é. közönség jóakaratu pártfogását tisztelettel kéri:

ZAVADSZKY EDE RIMASZOMBAT, Deák Ferencz-utca 24.

Elsőrendű, kitűnő minőségű gép-falitegla

bármely mennyiségben
jutányos áron kapható

a **RAKOTTYAY-féle gőztéglagyárban**
LOSONCZON.

Hirdetmény.

405. sz. — Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezenel közhírré teszi, hogy a csaczi kir. járás-bíróságnak 1913. évi Sp. 489. számú végzése következtében dr. Neumann Vilmos ügyvéd által képviselt Simon András javára 560 korona s jár. erejéig 1913. évi május hó 16-án fogatosított kielégítési végrehajtás útján felülfoglalt és 6692 koronára becsült következő ingóságok, u. m.: lovak, csikók, tehenek, tinók, szekerek, gépek és butorok nyilvános árverésen eladtnak.

Mely árverésnek a feledi kir. járásbíró 1913. évi V. 256. sz. végzése folytán 560 kor. tőkekövetelés, ennek 1913. évi márczius hó 1. napjától járó 6% kamatai, 1/3% váltódíj és eddig összesen 90 korona — fillérben bíróság már megállapított költségek erejéig Csizben alpereseknél leendő megtartására **1913. évi július hó 12-ik napjának** délelőtti 10 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. törvényezikk 107. és 108. §. értelmében készpénzfizetés mellett a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 120. §-a értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Feleden, 1913. évi június 18.

Kovács Géza, kir. bir. végrehajtó.

ELADÓ HÁZ.

A **Rákóczi-utca 18. szám alatt** egy két utcára nyíló, nagy, tágas udvar, üzlethelyiség, lakás és melléképületekkel szabad kézből eladó. — Értekezni lehet:

özv. Mindszenty Bertalannéval.

Eladó.

Ebedlő szőnyeg-diván, elegáns faragott tükrös előszoba ruhafogas, csukott cseléd-ágy, vizes-kádak, apró hordók, tengeri 4 métermázsas, csapolt zárható nagy ládák, gabonának is alkalmas és egyéb tárgyak eladók **Hunyadi-utca 15.**

Eladó.

Egy a legjobb állapotban levő használt de teljesen kijavított **négy lóerejű**

cséplőgép-garnitúra

minden hozzátartozó kellék- és szerzőkkel **minden elfogadható áron eladó.** — **HOL?** megtudható e lap kiadóhivatalában. 19—*

Pályázati hirdetmény.

Gömör- és Kishont-vármegye ratkói járáshoz tartozó szirki körjegyzőségben megüresedett

segédjegyzői állásra

pályázatot hirdetek.

A segédjegyző javadalmazása: állami segély 700 korona, a kör községeitől pedig 300, összesen 1000 korona, továbbá 100 kor. lakbérilletmény, illetve az ezen összegért kibérelt lakás.

Felhívom a pályázni óhajtókat, miszerint kérvényeiket az 1883. évi I. t.-czikk 6. §-ában, illetve az 1900. évi XX. t.-cz. 3. §-ában előírt képzettségüket igazoló s eddigi szolgálataikra vonatkozó okmányokkal felszerelve hozzám **folyó évi július hó 20-áig** annál is inkább nyujtsák be, mivel az elkésztett érkező kérvényeket figyelembe venni nem fogom.

Szolgálatban állók kérvényei fölöttes hatóságuk útján nyujtandók be.

A választás kitűzése iránt a pályázati határidő eltelte után fogok intézkedni.

Ratkó, 1913. évi június hó 12-én.

2—3 **Madarassy**, főszolgabíró.

Hirdetés.

Válogatott **Spanyol meggyet**, július hó elsejétől 3 korona 75 fillérért, **Ananász kajszin barackot**

július hó végétől 4 koronáért bérmentetlenül szállítanak:

Hibján Sámuel utódai

gyümölcs-, méz- és baromfi kiviteli üzlete **NYIREGYHÁZÁN.**

Kristálytisza csemege **ákácvirág-méz** 5 kilós posta-bádóg 9 korona. — Rántani és sütni való **csirke** élve párja 2 kor. 40 fillértől 3 korona 60 fillérig. — Szárnyas és méz ingyen rekeszben bérmentve.

2—3 **Tessék árjegyzéket kérni!**

HIRDETMÉNY.

Vasuti állomás mentén fekvő **jóforgalmu korcsma és vendéglő** helyiségembe f. év **július hó 1-jére**

üzletvezetőt

keresek. — Bővebb felvilágosítást nyujt helyben **Poltáron** (Nógrádmegye) maga a tulajdonos:

2—3 **KOVÁCS MIHÁLY.**

Árverési hirdetés.

1048. sz. — **Nagyőrce** r. t. város tulajdonát képező nagyvendéglő hat évre, alsó- és felső koresmák pedig 1914. január hó 1-től három egymásután következő esztendőre bérbe adatnak.

Kikiáltási ár:

a nagyvendéglőre . . . 3280 kor.

az alsó koresmára . . . 4490 kor.

a felső koresmára . . . 1775 kor.

Írásbeli zárt ajánlatok 10% bánatpénzzel ellátva a polgármesteri hivatalba **1913. július hó 10-én d. e. 10 óráig** annál is inkább beadandók, mert a később beérkezettek figyelembe vétetni nem fognak.

A nyilvános szóbeli árverés határidejéül, melyhez a 10% bánatpénz letétele szintén megkivántatik, **1913. július hó 10-ik napján d. e. 10 óra**, helyéül a városháza tanácsterme tűzetik ki.

A beérkezett zárt ajánlatok a szóbeli árverés befejeztével bontatnak fel. — A városi képviselőtestület fenntartja magának a jogot, hogy az ajánlatok közül — tekintet nélkül az összegre — szabadon választ.

Bérleti feltételek naponta a hivatalos órák alatt a főjegyzői irodába megtekinthetők.

A várostól egy kilométernyi távolságra fekvő s a város tulajdonát képező **vasas gyógyfürdő eladó**, bővebb felvilágosítások a hivatalos órák alatt a polgármesteri hivatalban nyerhetők.

Nagyőrce, 1913. június hó 10.

Dr. Mihalik Dezső.

polgármester.

3—3

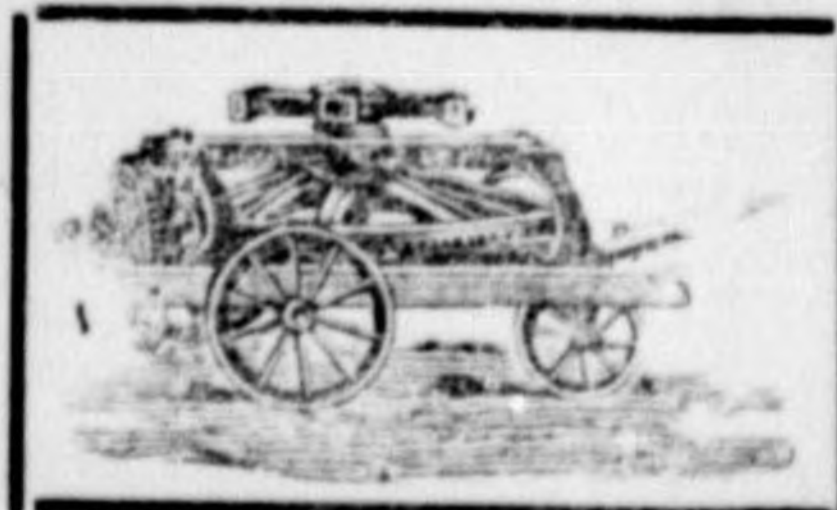
Fleischer és Társa

gépgyára és vasöntődéje Kassán, Vám-utca 11. sz.

Ajánlja a t. gazdaközönségnek a legújabb tapasztalatok szemeltartásával czélszerűen s gondosan gyártott jóhírnevű gépeit a **nyári időnyre**, nevezetesen:

Cséplőkészleteit könnyű járással, járgány vagy gőzmozdony általi hajtásra.

Kézi cséplőgépeit járgány hajtásra is alkalmazva, szalmarázó készülékkel vagy anélkül. **Backer- és magtár-rostát**, továbbá mindennemű **szivattyukat, gőzgepeket** és **gőzkazánokat, szeszgyár-berendezéseket**, mint pl. **Henze-főzőket, cukrosítókat, maláta- és burgonyazúzókat, malomberendezéseket stb.**

Gépgyárunk gyármányainak **jelentékeny készletét** állandóan raktáron tartjuk.

Gazdasági gépeink képes, valamint öntödénk gyármányai árjegyzékét ingyen és bérmentve küldjük!